

מדינת ישראל
הכנסת

א.ו.

פרוטוקול מס' 4/ג

מישיבה של ועדת הפנים, שהתקיימה ביום ג', י"ז
בכסלו, תשי"ד - 24.11.53, בשעה 08.45.

נכח נ:

- חברי הוועדה:
- נ. חת
- א. אליטר
- ע. אסף
- ד. בסטובי
- ס. הלל
- י. ישעיהו
- ט. חזבי
- א. כלפון
- ח. סגורי-כהן
- ג. סועדי
- א. פרי
- ס. פרלסטיין

מוזמנים:

- י. רוקח - סד הפנים
- סר אב-רוזי - נציג מסדר הפנים
- סר סילברסטון - נציג מסדר הפנים
- סר נגבי - נציג מסדר המשפטים

נעדר נ:

- ד. הכהן
- א. חביבי
- א. כהן

סדר-היום:

- א) דיון בחוק לתיקון פקודת העיריות, תשי"ב-1953.
- ב) סמיעת המבריו של סד הפנים לדיון-וחטבון של ועדת החקירה לעיריית ירוסלים.

=====

היו"ר נ. חת:

אני פותח את הישיבה.
בטרה ניגס לדון בסדר-היום,
הייתי רוצה לדעת אם חברי הוועדה מסכימים לזה שבקיים להבא שתי ישיבות
לשבוע? סובחים בוועדה מספר חוקים, שיש לחיים את הדיון בהם, וכן הועברה
אלינו בעיית הירידה מהארץ, שהיא בעיה די מסובכת. לכן נראה לי שיש צורך
בשתי ישיבות לשבוע, כדי לסיים את העבודה המוטלת על הוועדה.

החלטה

להבא תקיים הוועדה ביום ג' שתי ישיבות:
אחת - בשעה 08.30 והשניה - בשעה 14.30.
ישיבת הבוקר תוקדס, בדרך כלל, לדיון בחוקים
ואילו בישיבה השניה ידונו בעיות אחרות
הנמצאות על סדר-יומה של הוועדה.

היו"ר נ. חת:

בחודס אפריל ט.ז. היה צורך להתדין את הזמן
בו יכלו העיריות להגיש את תקציביהן לאיסור
סד הפנים. בקסד לכך הוגסה לכנסת הצעת חוק, שלפיה בוחה טועד הגסט
התקציב בשבועיים ימים לערך. אולם עדי-אסר החוק עובד והוגס לאיסור עבר
זמן רב, ובינתיים אבד עליו הכלח. לא נותר אם כן, אלא לקחת את החוק
בחזרה.

ועדת הפנים,
24.11.53

אני הבינתי שזו הייתה צריכה להיות רק הוראת-סעה
חד-פעמית, מתוך הנחה שהענין יוסדר בעתיד.

ע. מספ:

היו"ר ג. חת: מסעתי יעשה רושם החוק יאומד עם שינוי בתאריך,
אם נכון הדבר, אני מבקש מאת היועץ המשפטי להגיש לי זאת בכתב.

דיברתי עם יושב-ראש ועדת המסנה לחוק לעידוד
הפרט העברי בקשר לבחירת נציגי ועדת הפנים בוועדה זו. סילעם ועדת החינוך
ישב בוועדה זו: "כ אונא ולכן אינני חושב שמטעם ועדת הפנים מוכרח להיבחר
ח"כ הזני. ח"כ פרי הציע את ח"כ ארם כנציג מפ"ם בוועדה המסותפת. אני מבקש
את סילעם החירות להודיע לי סיהו נציגם לוועדה זו. מספר חברי הוועדה המסותפת
הועמד על 8 ולדעתי אין זה חשוב אם שתי הוועדות - חינוך ופנים - לא
תיוצגנה בוועדה המסותפת על-ידי כ פר נציגים שווה. בכל אופן, אם חברי
הוועדה יתנו לי יפוי-כוח אקבע את נציגינו לוועדה זו.

א. אליטר: בליבה האחרונה ביקשתי לדעת אם אפשר לקבל מספר
הפנים את סיכום המלצותיה של ועדת החקירה לעיריית
ירושלים.

היו"ר ג. חת: אינני זוכר סמיטהו מחברי הוועדה ביקש סיכום כזה,
זכור לי לעומת זאת שרצו לדעת מהי האמת בסמועות
על פיזור מועצת עיריית ירוסלים וסינויה של מועצה חדשה.
בזמנו, כאשר נתקבל החלק הראשון של דין-וחשבון
ועדת החקירה, העלה אחד מחברי הוועדה את ההצעה להעמיד דין וחשבון זה על
סדר-יוטה של הוועדה. הוחלט אז לקיים את הדיון לאחר שיתקבל גם חלקו השני
של הדין-וחשבון. עתה נתקבל גם החלק השני, אבל לא ברור לי בדיוק על
מה בדון בענין זה. אולם ברור שהעובדה הזו שנתכנתה ועדת חקירה לסם בירור
המצב בעיריית עיר הבירה - עובדה זו כשלעצמה מחייבת דיון על כך בוועדת
הפנים. אני אינני יודע מהו הסטאטוס החוקי של ועדת חקירה זו, אינני יודע
את מי מחייבות מסקנותיה. אינני חושב שאנו צריכים להיות שופטים על שופטים
ולבדוק אילו מסקנותיה של הוועדה נכונות ואילו לאו.
אולם יצנו דבר חשוב יותר ובוזה עלינו לדון.
אנו צריכים לברר מהן המסקנות שרוצים להסיק מעבודת הוועדה ולה אטר סינו
אותה. חברי ועדת החקירה טענו עדים, חקרו בענין והגישו מסקנות, אולם
לנו אין זכות או חובה לקבלן. אותנו, בתור חברי ועדת הפנים, צריכה לענין
השאלה האם בצורה זו יש לחקור את מצב העיריות, האם זה ראוי בכלל. אני
גם חושב שיש להעמיד בפני סדר הפנים את השאלה האם נכונות המועצות על
דבר כוונתו של ער הפנים לפזר את המועצה הנוכחית ולכנות מועצה חדשה.
אשר לפינוי הוועדה, קיבלתי הודעה שהיא נתכנתה
על-ידי ער הפנים.

פר נגבי: דבר זה כתוב בהקדמה לדין-וחשבון.
לער הפנים, לער המשפטים, ובזמן האחרון גם לער
המסורה הוענקה המסכות לכנות ועדות חקירה בהתאם לפקודת ועדות חקירה.
הוועדה הזו נתכנתה על-ידי ער הפנים והוענקה לה המסכות לפי סעיף 5 של אותה
פקודה.
היו"ר ג. חת: אנו נפתין לער הפנים, כדי לשמוע את הסבריו
לדין-וחשבון, ובינתיים נדון בחוק לתיקון פקודת העיריות.
עלינו להצביע עתה על ההצעות הטובות בסעיף
"ועדת הנהלה". הצעתו של חה"כ פרי היא הקיצונית ביותר הואיל והיא כוללת
גם שינוי של סעיף 59 לפקודה. חה"כ פרי מציע מחוק את הסעיף 59 (א) ובמקומו
לקבל את הנוסח הבא: "ראש העיריה, ובהיעדרו סגן ראש העיריה, ייצג את
המועצה כלפי חוץ, ירכז את עניני ההנלה שתיבחר לפי סעיף 60, וחובתו לדאוג
לכך שכל החלטה של המועצה תוצא-לפועל בדרכים שנקבעו על-ידי ההנהלה".
אין ברצוני לעורר במקרה זה את השאלה האם כותר לנו לדון בנושא שהוא חדש
ואינו מופיע בהצעת החוק שהוצגה לנו.

פר נגבי: בררתי שאלה זו עם היועץ המשפטי של המסלה והוא
אמר, כי אינו רואה בהצעת חה"כ פרי נושא חדש.

א. אליטר: ברצוני לעורר בכל זאת שאלה פורמלית. בחומר שהוגש
לנו לא כלול סעיף 59, והרי עלינו לדון רק בחומר
שנספר לנו לדיון. אינני מקבל את דעתו של היועץ המשפטי כי זה אינו נושא
חדש. אם היועץ המשפטי יוצה שנוון גם בזה, עלינו להגיש זאת בתור הצעה.

אור.

ועדת הפנים,
24.11.53

היו"ר נ. חת:

כל האצעות האחרות מתנגדות להצעתו של
חה"כ פרי ולכן אינני מניח שהצעתו תתקבל.
תישמר לחה"כ אלישר הזכות לעורר את הבעיה
אולם, אם תהאצעה תתקבל -
בוועדת הכנסת.

ח. סגורי-כהן:

אם יוחלט לדון גם בהצעת תיקון לסעיף 59,
האם לא ניצור על-ידי כך תקדים שתוך
תיקון החוק יוכלו חברי הוועדה להציע תיקונים לסעיפים שלא היתה כוונה
לתקנם?

היו"ר נ. חת:

היו כבר מקרים דומים שתוך דיון בחוק
מסויים הועלו הצעות על נוספים חדשים,
אבל הכנסת לא עוררה את הבעיה, כיוון שאף אחד לא התנגד לזה. כפי שאמרתי,
יוכלו חה"כ אלישר וסגורי-כהן לפנות בענין זה לוועדת הכנסת, אם הצעתו של
חה"כ פרי לתיקון סעיף 59 תתקבל.

ע. אסף:

אולם, אם קיימת סתירה בין אחד הסעיפים
הנדונים לבין סעיף אחר בחוק שלא היתה
כוונה להכניס בו תיקון, הרי במקרה כזה בכל זאת יצטרכו לשנותו ודבר
זה לא ייחשב כנושא חדש.

א. אלישר:

אני בכל זאת עומד על דעתי, שאם חברי הוועדה
רוצים לדון גם בסעיף 59 יש לכלול אותו
בהצעת החוק לתיקון פקודת העיריות.

ה ח ל ט ה

הצעת חבר-הכנסת פרי לתיקון סעיף 59 (א)
לפקודת העיריות - לא נתקבלה.

היו"ר נ. חת:

בסעיף 60 (א) מציע חה"כ פרי למחוק את הטלה
"ועדת". זאת אומרת שתהיה הנהלה ולא ועדת
הנהלה.

לאותו הסעיף ישנן גם הצעות של חה"כ אסף,
חזני ומגורי-כהן בקשר לטמלה אם בחירת הנהלה היא חובה הסוטלת על כל פועצה,
או האם זו רשות בלבד. הצעתו של חה"כ סגורי-כהן היא הקיצונית ומחייבת
את הפועצה בבחירת הנהלה, בלי להתחשב בסמך חברי הפועצה. חה"כ חזני מציע
להסיל את חובת הבחירה רק אם מספר חברי הפועצה הוא לפעלה סעטרים.
לעומתם מציע חה"כ אסף שבחירת ההנהלה תהווה רשות בלבד, ולא חובה.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ אסף האומרת שכל פועצה רטמית
לבחור הנהלה, אבל אינה חייבת לעשות זאת
נתקבלה

הצעת חה"כ חזני ומגורי-כהן לחייב את הפועצה
בבחירת הנהלה - לא נתקבלה.

לסעיף 60 ישנן הסתיגויות לחה"כ חזני ומגורי-כהן.

היו"ר נ. חת:

אנו בפסיק עתה את הדיון ונחיה דגשנו

שר הפנים:

אני מקבל את ההנחה הוועדה הפנים היא גורם חשוב החייב לדעת מה מתרחש במרץ. אולם אין היא היחידה המתעניינת כיום בעיית ירושלים. בשאלה זו מעוניינות גם הממשלה עצמה וועדת הפירות הציבוריים. ענין ירושלים היה צריך לעמוד לדיון בממשלה, אבל הדבר לא נעשה עד עכשיו בגלל העומס הרב המוטל עליה. היו גם שאלות אחרות שראוי היה להביאן לתשומת-לבה של ועדת הפנים, אבל הכנסת היתה בחופש פסח ולכן לא יכולתי להעסיק את הוועדה בשאלות השונות שנתעוררו, כגון בעיית הדרכונים, בעיית העזיבה וכו'. אלו הן פרובלמות עמוקות מאד.

גם הוועדה עיריית ירושלים מזכירה את עצמה כמעט בכל ישיבה ומדברת על כוונות משרד הפנים, אבל לא הצלחתי לחדור לעומק מחשבתה של הוועדה ולהבין מה היא, למעשה, רוצה מפני. גם הציבור מתענין מאד בעיית ירושלים.

כאשר נכנסתי לעבודה במשרד הפנים מצאתי את רוב העיוות והמועצות המקומיות במצב של פשיטת-רגל ממש. מצב זה נגרם עקב המהפכה הכספית שהתחוללה במרץ במרואר 1952 ואשר הפכה את כל ערך המטבע שלנו. הממשלה מצאה את הדרך לתיקון מצבה הכספי לאחר שינוי ערך במטבע וכן הצליחו להסתדר גם אנשים פרטיים, אולם לעיריות ולרשויות המקומיות לא הוטל-לב ולא חשבו על ההשפעה שהיתה למהפכה הכספית על תקציביהן. שיטת המסים העירוניים לא היתה בנויה על המחזור הכלכלי במרץ, אלא על שכר-ידיעה, על סמי אדוניה ועל אגרות.

שכל העירות מצאתי בעיקר את עיריית ירושלים במצב עלוב, ולא רק מבחינה מסקית-כספית, אלא גם בפנים לאומיות חברי הוועדה דרך להבין איש את רעהו. ראש העיר מר, טרגאי, היה באותה תקופה בחופש סחלה ועבודת העירייה לא התקדמה. עירייה זו אינה דוסה לכל עירייה אחרת ומשום כך גם לא שעתה לעצת עוזרי ללכת בדרך הפשוטה של גביית המסים, כדי לתקן את מצבה הכספי. ירושלים היא מיוחדת במינה ולכן מצאתי לנכון למסור את חקירת המצב לוועדה ציבורית. ואני רוצה לומר שקשה היה למצוא בירושלים אנשים שיסכימו להתסגר לענין זה, קשה היה למצוא אנשים שירצו להטיל על שכמם עול נוסף. אני אינני רגיל ליחס כזה. בתל-אביב ובמקומות אחרים במרץ המצב הוא שונה לגמרי, שם אנשים מבקשים לפלג כל סיביל תפקידים ציבוריים ואילו בירושלים בקושי מצאתי אנשים מספר. בסופו של דבר קיבל על עצמו הוועד חסיין את ראשות הוועדה והתחיל לפעול. הוועדה הגישה לי יוני דינים-וחשבונות: (א) דין-וחשבון מדיני-קונסטטוטיוני (ב) דין-וחשבון מסקי. כמו כן הוגש לי דין-וחשבון על מצב הבנינים של בתי-הספר בעיר, בעיה זו לא מצאה את פתרונה עד היום.

ברצוני לדבר עתה על הפלצות ועדת החקירה וגם לומר מהן דעותי על הפלצות אלו.

כאשר מדברים על עיריית ירושלים אין לסכוח שזו עירייה אהר, למעשה, קיימת רק סמו קום המדינה. בימי המנדט היתה העירייה מעורבת מאד ובזמן שהאוכלוסיה העברית היוותה את הרוב בעיר והאוכלוסיה המוסלמית את המיעוט, הושפעה הממשלה המנדטורית מסוסלסיותה של ירושלים וראש העירייה היה תמיד מוסלמי. בדרך כלל היתה העירייה מורכבת מ-50% יהודים ו-50% ערבים. הכיוון של החברים היהודיים היה לאופי, אף כי הם יצגו חוגים שונים. ביטוב. אולם היטוב לא יכול היה לספוג על העירייה המעורבת הזו ולכן היתה קיימת בירושלים חסיבה יהודית בפרדת אשר דאגה לצרכי תושביה היהודיים של העיר והיא - ועד הקהילה. ועד הקהילה בירושלים היה שונה מוועדי הקהילה במקומות אחרים. זכור בוודאי לחברי הוועדה הוויכוח בדבר צירופו של ועד הקהילה לעירייה. בתל-אביב אוחדו שני המוסדות, אולם בחיפה ובירושלים לא הצליחו בכך.

בירושלים לא היתה קיימת רק בעיה של יהודים וערבים. בירושלים היו חילוקי-דעות בין חוגים יהודיים שונים, כמו אגודת ישראל.

בזמנו של אוטיסקין היתה שוררת בחוגים היהודיים הנטייה לא לקבל עזרה מן הממשלה המנדטורית, אפילו לא תמיכה לחינוך. עקרון זה השפיע בעיקר על ירושלים. בזמנו רצתה עיריית ירושלים להטיל על כל התושבים מס חינוך. הערבים התנגדו לזה, כי טענו שפיתוח העיר פירושו פיתוח המיזור היהודי שלה, ואילו היהודים, מאד שני, לא מצו להגיש עזרה לעירייה שלא יכלו לסמוך עליה, אם כי בענין מס החינוך הלכו יחד עם ממשלת המנדט והיו בעד גבייתו.

א.ו.

שר הפנים:

חברי הוועדה זוכרים בוודאי גם את הפארמוכט שראש העירייה הנאשטיבי הופל בעזרת היהודים ובסקוטו נבחר בתמיכתם ד"ר חלדי, וידוע שה היו תוצאות אותה הבחירה. העירייה נשמרה עם סמלא-סקוט, וערב הקטת הסדינה עמד בראש עיריית ירושלים מוטל אנגלי.

כאשר העירייה עברה לידיים עבריות

לא נמצא בה רכוש ציבורי. לא עברו לידי העירייה בתי-ספר, בתי-חולים ומוסדות סובסידיפליים אחרים. אין גם לטכוח שבמסך שנים רבות היתה ירושלים תחת פסיכולוגיה שונה מזו שסררה ביתר חלקי הארץ. זריסת הכספים לעיר, פרט לקרנות הלאומיות, היתה פועלת, ואין לטכוח שגם הנוצרים תושבי ירושלים חיו בחלקם על כספים שבאו להם מפאת קדושת העיר. בטיכום, הלך-הרוח בירושלים נבדל מהלך-הרוח ביתר המקומות. אם, למשל, בסקוטות אחרים עברו שירותי הבריאות להנהלת העירייה, הרי בירושלים טיפלה בזה "הדסה". בו בזמן שביתר חלקי הארץ בנו התושבים היהודיים את השירותים הדרושים להם מתוך כספי הכספים ששולמו על-ידם, הרי בירושלים נהנו היהודים משירותים שונים שסופנו על-ידי מסלוח כספים מחוץ-לארץ, תחת אשר יהיו ברשות העירייה ויהיו שירותים סובסידיפליים. לכן שונה אופייה של ירושלים מאופיין של ערי הארץ האחרות. צריך לעבור דור או שניים עד לתושבי ירושלים יסגלו לעצמם את אותו הלך-הרוח השורר בארץ כולה. זהו פרוצס של הבנת העובדה, כי אנו צריכים לשאת את עצמנו. הפרוצס הזה נמשך עדיין בארץ כולה, אולם בירושלים הוא מפור. ירושלים טוענת שאין לה הכוח הכלכלי לשאת בשירותים הסובסידיפליים, כפי שנהוג בסקוטות אחרים. עיריית ירושלים טוענת, וכי לא קיימת בעיר תעשייה שהיתה עשויה להכניס רווחים לעיר, לא קיים מסחר וכן הביאו לעיר בתקופת העליה באופן יחסי הרבה יותר עולים מאשר שלחו לסקוטות אחרים. עולים אלה אינם מוצאים את פרנסתם בעיר.

יש הבנה מן הנכון בטענות אלו, אם כי

איננו מקבל את כולן. מפני שהם לוקחים בחשבון את מצבם של אלה אשר באו מאז קום הסדינה, אזי איננו חושב שעל ירושלים דווקא הוטלה אוכלוסיה יותר עניה מאשר על מקומות אחרים.

למשל במושב יקנעם ישנן 100 משפחות של

סתייגים ולידם טעורה עצומה. ישנם בארץ מקומות ישוב קטנים הלוחמים בגבורה עילאית לקיומם, ותושבי אותם המקומות מסתדלים בכל זאת להדרין גם את העולים החדשים בחייהם בארץ ולהפכם לאזניים אחרים. הוא המצב בזכרון-יעקב, בפרדס-חנה ובעוד ישובים רבים. בכל הישובים הללו מבצעים אסימילציה של העולים, אשר מספרם רב יותר מספר הסתייגים הוותיקים. ירושלים, אם כן, אינה יוצאת מן הכלל מבחינת מספר עולים חדשים שהתייבנו בה. לירושלים יש כוח של קבלת המצעים מחוץ-לארץ יותר גדול מאשר לערים אחרות. אני איננו חושב שהאוכלוסיה של ירושלים שונה בדרך כלל באופייה מהאוכלוסיה ביתר המקומות. מגדל-אסקלון, למשל, בנויה כולה על עולים חדשים והיא מתלבטת בקשיים רבים, בעיות סיים, ביוב וכו'.

ירושלים היא מיוחדת במינה מבחינת היותה

על הגבול. ירושלים מהווה את הקצה המזרחי של מובלעת. אשר הפנים נמצא סטט על הגבול וכן כל יתר הפטרונים. דבר זה טייל על המיסלה אחריות מיוחדת כלפי העיר. כמו כן, אין בירושלים סיים. בתור מהנדס אני יכול לומר שאפשרויות גדולות גלושות במציאות האבן המיוחדת במינה בירושלים. בנקל ניתן היה להעסיק 2,500 פועלים קבועים בתעשיית האבן הירושלמית, אבל תושבי ירושלים רוצים לבנות את בתיהם ממלט דווקא.

אין סיים בירושלים. כמו כן, ירושלים נמצאת

בהרים, גבוה מעל פני הים, וכמען שתעוררת הזאמה מי צריך לשלם את ההפרש במחיר המים שיש להעלותם כה גבוה, ואשר בגלל זה יקרים הם כמען יותר מאשר בחיפה, למשל. איננו חושב שיש להטיל את המלום ההפרש על אותם האזניים ששהם תובעים לחיות בירושלים ולגור על הגבול. גם עניין זה הוא מאחריותה של המסלה.

אשר להמפקת חספל לירושלים, הרי קיימת

בעיר חברת חספל נפרדת אשר מחטבת את מחיר החספל לפי חישוב המחירים לישוב קטן. ברור שכתוצאה מחישובים כאלה מחיר החספל בירושלים הגבוה ביותר בארץ. אולם אני מקווה שבעיית החספל לעיר הגירה תמצא את מתרונה וחברת החספל הירושלמית תצטרף לחברת החספל הארצית.

יש גם לקחת בחשבון שבזמן המנדט שיטטה

ירושלים כמרכז קניות בסביל עבר-הירדן. כמו כן, בשתנה המצב של ירושלים בשטח התיירות. העיר אינה יכולה לסמוך תיירות אסימית ולכן יש צורך לחפש תיירות מלאכותיות. הסיבה לכך היא, כי בירושלים העברית דלה מאוד בתמונות ומקומות היסטוריים, אשר בממרו כולם בחלקה הערבי של העיר.

שר הפנים:

אולם עתה אין לשנות את המצב הקיים ויש ליצור מחדש סטתו שיטתון תיירים לעיר. הנתונים הסטטיסטיים על מספר התיירים בירושלים אינם נכונים, כי הם אמנם באים העיר, אבל מזהים בה רק ערב אחד וחוזרים לתל-אביב או לחיפה. בתי-הסלון בעיר ריקים מאדם מפילו בתקופת העונה. כל זה מסתקף בתקציב העיריה, כי ההכנסות הגדולות הגאות מתעשייה, מים זולים ותחבורה אינן בירושלים.

בסובן המסקי, אם כן, ירושלים היא דלה מאד. יחד עם זאת לא הרגלנו את אזרחי העיר לראות בעול. אבל אינני מאשימה אותם, כי הסתגלות זו היא פרוצס טבעי. במפלה התרגלו אנשים לשלם יותר ויותר מסיים לעיריה. הכרחי את עיריית ירושלים להעלות את המסים והצלחתי במידה מסויימת, כי מאז קום המדינה הוכפלו המסים בעיר, ואף-על-פי-כן הם עדיין כמעט הנמוכים ביותר בארץ. מס עירוני לחדר מביע בירושלים למכשירי של 24 לירות, בעוד בתל-אביב מסלמים בעד חדר באזורי טוביין ויפיים כ-60 לירות. אבל בכל זאת היתה בירושלים התקדמות מסויימת.

מצד שני ירושלים נטתה פחות בעול מתן חינוך, הן בעבר והן בהווה, מעיריות אחרות. כבר לפני שנתיים שילפה המטלה 80% ממסכורת המורים בירושלים. בשנה שעברה הוקטנה תמיכה זו ל-70%. המטלה נתנה גם לעיריית ירושלים סכום של 150,000 לירות כדי למנוע שכיחת מורים בעיר. תחילה חשבו שזוהי הענקה, אבל הסבוע שר האוצר ואנוכי החלפנו אותה להלוואה ל-10 שנים.

ירושלים טובה מבחינה ביאוגראפית, כלכלית, סוציאלית ומבחינת עברה סיתר הסקופות ואנו רוצים להפכה לעיר הנירה, לעשותה למוקד המדינה. אולם פרוצס זה הוא מאד-מאד קשה. אנו רוצים סירוליים תהיה עיר תפארת, אבל חסרים לה גנים, בתי ספר, מגרסי-מסחקים, רחבות ותכנון. גם נושינגטון, שהיא כמעט העיר היפה ביותר בעולם, אינה נוטאת בעול עצמה, אלא היא בעזרת על-ידי המדינה כולה. קיימים בירושלים לא יבוצע על-ידי תושבי מאה-שערים ויתר שכונות העוני. ירושלים אינה שייכת לתושבי ירושלים בלבד, אלא לכל אזרחי הארץ.

אנו באים עכשיו למדק הראשון בדיו-וחיבון:
הסלכות קונסטרוציוניות.

חוקתה של עיריית ירושלים אינה טובה מחוקות בחוץ-לארץ לשבן חוקות אחרות. באמריקה, למשל, נהוג בדרך כלל, שראש העיריה נבחר על-ידי התושבים בבחירות ישירות, ומילו טועצת העיר היא גוף פליעף יותר אבל לא אדמיניסטרטיבי. בניו-יורק ראש העיר הוא האדמיניסטרטור הראשי, כן ישנו ראש טועצת הנבחר על-ידיה ומילו הטועצת עצמה נבחרת בגפרל שראש העיר. כמובן, ישנם מקומות בהם מטנים אדמיניסטרטור ראשי לעיר, בנפרד ממילתו של ראש העיר. בהולנד, שאין עוררין על כך שזו ארץ דמוקרטית, מטנה הטלכה את ראשי העיריות באנגליה נבחר ראש העיר לתפקידו רק לשנה אחת, ומילו האדמיניסטרטציה של העיר מנוהלת על-ידי אורגן אחר. כדי שאדם יוכל להיבחר עם לתפקיד ראש העיר, עליו להיות תחילה חבר הטועצת בטן שנים מספר.

שיטת הבחירות המוניציפליות בארץ היא פרופורציונלית, וראש העיר תלוי בטועצת. אבל טוכחה העיריה אינה מדינה. הבחירות לכנסת הן פרופורציונליות מפני שהיא האייבסטנציה העליונה במדינה. אולם העיריה איננה המוסד העליון והיא טראפת את חוקתה מן המדינה, זאת אומרת מהעיריה ולויה בה ואינה עצמאית.

אוכלוסיית ירושלים היא הרבה יותר גבוהת מאוכלוסיית יתר הסקופות, וגיוון זה גבוי על קבוצות חזקה מאד. כדוגמה לכך אני יכול להביא את הרכבה המפלגתי של טועצת ירושלים. בדרך כלל אנשים החייה על אבול והנתונים בטכנה הם הרבה יותר פלוכדיים מאנשיה החייה ביינים הארץ. אולם לא כך הוא הדבר בירושלים שהיא עיר הטוכנת על אבול טמ. בטועצת ירושלים בת 21 חברים אינצנות המיעות הבאות: ההסתדרות - 5, החזית הדתית המאוחדת - 4 (אחרי הבחירות כל אחד מנציגי החזית הדתית הוא בעל דעה עצמאית ושונה מזו של שאר הנציגים), חירות - 2, איחוד שני יהודה - 1, יהודים תיונים בירושלים - 1, ט"ש - 1, פרוגרסיביים - 2, רשימת המרכז - 4, מסורת ובנין ירושלים יחד עם טנג"י - 1.

ועדת הפנים,
24.11.53

א.ו.

שר הפנים:

הרכב הוועצה בראש על טילוג עצום בתוך
אוכלוסיית ירושלים, והרי חברי הוועצה אינם
עוסקים בפוליטיקה, דוגמת חברי-הכנסת. תפקידה של חברי הוועצה הוא לנהל
את עניני העיר כראוי, לסמוך על תקציבה, לגבות מסים, לתכנן כספים וכן
המשלה, לדאוג לבתי-הספר ולצרכי התרבות של העיר. 21 חברי הוועצה פועלים
ב-19 ועדות.

ישנן שבעות שהחלטתי לפזר את הוועצה

ירושלים ולערוך בחירות חדשות לפני סוף. נכון להחובתי, בתור שר הפנים,
לחשוב על הרבה דברים ולחפש דרכים כיצד לספר את מצב ירושלים. זוהי חובתי
וחובתה של ועדת הפנים.

עומדות בפנינו שתי ברירות: א) להאיר את

חוקת הבחירות הקיימת בירושלים ולערוך בחירות חדשות. אולם, אם נלך
בדרך זו, אין כל בטחון וגם אחרי הבחירות ישתפר המצב.

ב) לנהוג באותה הליטה בה נהגו לגבי נוטינגטון,
שהיא העיר הבירה של מדינת-הברית, ולשנות אדמיניסטרטורים לניהול עניני
העיר. האדמיניסטרטור האחרון גם לצד התרבותי של חיי העיר.

עלינו לזכור, בטרם נקבל כל החלטה, שעיר
הבירה משמירה על תיירות ואורחים מחוץ-לארץ רובם יותר חזק מיתר ארצים.

בין שתי הברירות שהצבעתי עליהן, ואשר לדעתי
אין רצויות, יש למצוא את הדרך הטובה ביותר.

לדעתי - ואני מוסר זאת בתור איש שישב בעיריה
ואף כי סמעי ועויתי לדעת דברים, אינני חושב שיש להתבייש בערים שלנו -

אריך להיות שיתוף-פעולה הדוק בין המשלה והציבור בניהול עניני העיר.
דעתי היא שכלות רבועי המספר החברים ייבחרו על-ידי הציבור ואילו הדבע היותר

ישנו על-ידי המשלה, זאת מוסרת ייבחרו בישיבת המשלה. כל אלה ביחד
יהיו את הוועצה העיר. אינני יודע אם ליטה כזו תפגע בדמוקרטיה, אבל אין

לי כל ספק שירושלים דורשת יותר מעד שכל עיר אחרת.
אולם, כפי שצינתי כבר, אלו הן הצעותי

הפרטיות ואת הדרך בה ילכו בעתיד תקבע המשלה והכנסת. ביצוע הצעותי
דורש שינוי חוקת הבחירות הקיימת.

ועדת חסיין הציעה ללכת בדרך בה נוהגים
בארצות-הברית, ואף הרחיקה לכת. הוועדה הציעה לערוך בחירות אזוריות ולבטל

את הבחירות היחסיות. אני לא הייתי מילעץ לעשות זאת, כי זהו שינוי רדיקאלי
ביותר. בתחילה נסיתי גם אני לדעה זו, אבל אחר-כך ראיתי כי החלוקה

לאזורית עלולה ליצור קטגוריות שונות של נציגים והיו קיימות גם בזמן
המנדט, בגלל אופיה הרב-גווני של אוכלוסיית ירושלים. כמו כן, לא רצוי

כי חבר הוועצה ירגיש שרק חלק מסויים של תושבי העיר בחר בו, הוא אינו
אריך לראות את עצמו כנציג שכולה מסויימת של העיר. אמנם על-ידי כך מרגיש

הנבחר אחריות-יתר כלפי בוחריו, כי הבחירה הנה מיידית. אולם, אם לסטל
שכונת טאה-טעריס תהווה איזור בחירות, הרי ישב בוועצה גם נציג אותה

השכונה. אני חושש שמד שסיטה זו של בחירות אזוריות עלולה עוד להגביר
את הפיצול בוועצה.

ועדת חסיין הציעה לבחור ב"סיטי סאנאג'אר",
שיקבע את הפקידות ודרגותיה. ה"סיטי סאנאג'אר" ייבחר על-ידי הוועצה לשנים

מספר, אבל בידי הוועצה תהיה הרשות לבטל את החוזה עמו גם לפני תום טועד
כהונתו. אדם זה יהיה פקיד ראשי ויוענקו לו סכומים רחבות טמד. לפי הצעה

זו יהיה תפקידו של ראש העיר תפקיד רפרזנטאטיבי בלבד. אולם, לדעתי,
תפקיד ייצוגי עדין זה אינו מתאים לרוח הציבור בארץ.

ועדת חסיין גם הציעה לסנות ועדה בת ששה חברים
אשר תטפל בבעיית התיירות בעיר הבירה.

כל ההצעות הללו צריכות לעמוד להכרעה, אבל
כיום, בכל אופן, אין בדעתי לפזר את הוועצה.

גם ועדת חסיין הציעה עמט סכנים את חוקת
הבחירות, יש לאפשר לשר הפנים לפזר את הוועצה אם היא אינה מולאת את

תפקידיה. אולם המשלה העיקרית אינה בזה אם יש לפזר את הוועצה, המשלה היא
שה נעשה לסחרת פליזור הוועצה. בעתונים טרבים לכתוב על פליזור הוועצה

סקוטיות, אולם אין נותנים את הדעת על כך שה יקרה לאחר הפליזור. הוא
הדבר גם בירושלים. אני מקדיש לטיפול בעיריית ירושלים אותו הזמן שאני

מקדיש לכל העיריות האחרות ביחד. אין לי כל רצון להיות ראש עיריית
ירושלים בפועל. בהתאם להמלצתה של ועדת חסיין הזמנתי אלי נציגי האופוזיציה

בעיר, כדי להקים הנהלה בת 7 חברים. כיום ישנו ראש העיר ועוד שלושה סגנים.
ועדת חסיין הציעה לצרף להנהלה עוד שלושה חברים וכן האופוזיציה. לא הצלחתי

ועדת הפנים
24.11.53

א.ד.

שר הפנים:

בטאטפי, כלי הפא"י מוכנה לשלוח שני צמיגים להנהלה רק בתנאי שתיערכנה בחירות תיכף ופיד. מני יכול להכריז על בחירות חדשות גם ללא אישור הכנסת, אבל אינו חוטב מבזה. תיפתר הבעיה. טוף-טוף, הבחירות תערכנה לא יותר מאוחר מאשר בעוד שנה וחצי. בעתו ניט כתבו הרבה טאד לגנותה על עיריית ירושלים ואני נצטער טאד על-כך, כי עיריה זו אינה גרועה טעירות אחרות.

בירושלים קיימת גם בעיה של עודף פקידות בעיריה, ופקידות בלתי-מוכרות נוסף לזה. אני טאד ליברלי במישור פובסיות, לדעתי אין לעשות חסכון מדוייק על כל פרטה ויש לתת לאנשים את האפשרות לעזוב את העבודה בבורד.

בתיכונט אני רוצה לחזור על הצעות ועדת חשין בטטח פוליסט וקונסטטוטיוני: בחירות אזוריות, בחירות ישירות לראש עיריה בעל תפקיד רפרזנטטטיבי בלבד, אינוי "סיטי טאנאג'אר", אינוי ועדת תיירות וצירוף אנשים טבין עובדי הטטילה.

א. פרלסטין:

אם לראש ועיר יהיה תפקיד רפרזנטטטיבי בלבד, מדוע כל התושבים צריכים לבחור בו?

מדוע יש צורך בבחירות ישירות?

אני אינוי נוטה לשיטה זו. נשים המדינה אינוי נבחר על-ידי השט כולו, כי טט על-ידי הכנסת בלבד. אינוי חוטב לראש העיר יטביט לא להתערב בענייני הטט ולעטוק רק בענייני ייצוג.

שר הפנים:

בזה טיימתי את ההסברים לפרק א' של הדין-וחשבון. החלק הטני הוא הרבה יותר טטובף ודרוש לי הרבה זמן כדי להטביר לחברי הוועדה טהו נטבה הטטפי של העיריה.

היו"ר נ. חת:

אני טבין טהטטילה עדיין לא הטיקה את הטקנותיה טן הדין-וחשבון ולכן אני טפיט להטטין את הדין בו בעוד טבועיט, כי מולי עד אז תתקבלנה כבר הטטקות. אני גם חוטב לטפני תחילת הוויכוח יש לטווע טת הטבריו של ר הפנים לחלקו הטני של הדין-וחשבון. טט גם לאחר זמט לא תהיינה עדיין טטקות הטטילה, יטאלו חברי הוועדה טאלוח טקטר לטקירה.

שר הפנים:

אני טטמדל להאיץ בטטילה לקבל החלטות, כי אי-הבהירות הורטת טת הוועצה וטת העיר.

א. טרי:

טטאלת והצעותי הן, כי נערוך טת הוויכוח על הדין-וחשבון בטרט טטיק הטטילה טת טטקותיה. אין לי טטובה גדולה טנצליח בענין זה להטטיע על הטטילה, אבל טט ישנמ בטלל טיכוניט לזה, הרי הדבר יטכן רק בטקרה טנערוך טת הוויכוח לפני טהטטילה תדון בענין. מולי גם טר הפנים יוטטע טההערות טיטטע בוועדה. לכן אני טבקט טבעוד טבועיט יטקייט הדין.

היו"ר נ. חת:

ביום ג' של הטבווע הטט, בווקר, נטטיין לדון בחוק העיריות, ומילו ביטיבה טתקייט בעוד טבועיט נדון בדין-וחשבון, והייטל בטקט טת טר הפנים טיטטור לנו בטותה היטיבה טת הטבריו לחלק ב'.

א. מליטור:

אני חוזר על בקטתי לטטרד הפנים בדבר הטטט טיכוט הטלצותיה ל ועדת החקירה.

הוחלט לטטרד הפנים יטטור ליו"ר ועדת הפנים את טיכוט הטלצות ל ועדת החקירה.

היטיבה ננעלה בטעה 11.00.